

Обов'язково доведеться облаштувати зручне середовище дитині, але батьки можуть звернутися за консультаціями до спеціаліста, адже в умовах воєнного стану зростає роль спеціалістів, які можуть надати дитині з набутою інвалідністю персоніфіковану допомогу:

- психолог;
- фахівець соціальної роботи, соціальний працівник;
- терапевт мови та мовлення;
- сурдопедагог, який працює з людьми з порушеннями слуху;
- тифлопедагог, який працює з людьми з порушеннями зору;
- фізичний терапевт, який працює з людьми з руховими порушеннями;
- ерготерапевт, який знає, як правильно облаштувати середовище для людей

з набутою інвалідністю.

Крім дизайну важливо використовувати побутові предмети, які адаптовані під потреби дитини (ложки з потовщеною ручкою для дитини, якій складно здійснювати точні рухи внаслідок черепно-мозкової травми і якій важко їсти за допомогою типової ложки з тонкою ручкою).

Також можна використовувати вдома засоби альтернативної комунікації (картинки для дитини, яка має когнітивні порушення внаслідок черепно-мозкової травми).

Зрештою, успішне повернення до життя у статусі дитини з інвалідністю можна назвати «нормалізацією її життя». Нормалізація життя – це коли життя дитини з інвалідністю буде максимально наближене до способу життя, притаманного дитині без інвалідності цього ж віку [2].

Таким чином, мають бути використані різні можливості, що можуть стати в пригоді для усунення бар'єрів для життя і розвитку дитини з набутою інвалідністю.

Література:

1. www.ud.org.ua
2. <https://www.unicef.org/ukraine/documents/acquired-disability>

ПОПЕРЕДЖЕННЯ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ВИХОВАНЦІВ ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА У РУСЛІ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Заєць А.В.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
Andrdryz2010@gmail.com*

Аналізуючи концепцію позашкільної освіти, можна виділити її орієнтацію на соціалізацію молодого покоління в умовах значних трансформацій українського суспільства, які проходять на тлі складних соціально-економічних реформ і воєнних дій. Важливо підкреслити, що концептуальні підходи позашкільної освіти як частини освітньої системи України спрямовані на подолання ослаблення виховної ролі не тільки сім'ї та школи, але й інших громадських інститутів. Вона також покликана вирішувати кризу ціннісних орієнтирів і соціально-економічну поляризацію населення, акцентуючи увагу на профілактиці та попередженні поведінкових відхилень у суспільстві, особливо серед молоді, через організацію гурткової роботи за інтересами учнів у позаурочний час та забезпечення змістовного дозвілля як рушію профільної зайнятості підростаючого покоління та засобу переорієнтації інтересів і мотивів особистості вихованця щодо зони саморозвитку.

Останнім часом сфера ненормативної значимості поведінки розширилася за рахунок появи нових форм відхилень, асоціальних і протиправних вчинків підлітків, таких як алкоголізм, наркоманія, токсикоманія, ігроманія та інтернет-залежність.

Соціальна незрілість та недостатньо сформовані правові установки часто призводять до правового нігілізму молоді, свідомого ігнорування законів та заперечення соціальної цінності права, що проявляється в різних формах девіантної поведінки. У зв'язку з цим з ключовими проблемами теорії та практики позашкільної освіти стає розробка ефективних методик профілів, спрямованих на нейтралізацію негативних соціальних впливів, формування позитивних орієнтирів вихованців та розвиток їх морально-правової культури в процесі творчого саморозвитку в динамічному середовищі закладу позашкільної освіти. Особливого значення набуває визначення педагогічних умов розвитку здатності підлітків до морально-правової оцінки власних потреб і засобів їх задоволення у ході навчання у закладі позашкільної освіти з метою ефективного формування вмінь самоконтролю, готовності особистості самостійно знаходити конструктивний вихід у ситуаціях конфліктної боротьби мотивів, вироблення імунітету проти деструктивних впливів соціального оточення.

Сучасні психолого-педагогічні та соціологічні видання приділяють значну увагу проблемам поведінкових відхилень у молоді, що сприяє підвищенню інтересу громадськості. Психолого-педагогічні аспекти виникнення девіантної поведінки широко досліджені в наукових працях таких фахівців, як М. Алемаскін, І. Дьомін, О. Киричук, А. Кочетов, І. Лисенко, В. Оржеховська, Т. Титаренко, М. Фіцула, С. Яковенко та інші.

Щодо теми дослідження, важливе значення мають різні соціокультурні фактори і методи профілактики девіантної поведінки підлітків, які вивчалися в діяльності освітніх закладів такими науковцями, як В. Бабич, О. Ворона, Т. Катков, Л. Коноваленко, В. Оржеховська, Н. Рачов, Л. Турищева, Ю. Шайко [1,2,3].

Для вдосконалення методики профілактики девіантної поведінки серед вихованців у соціально-виховному середовищі закладів позашкільної освіти особливо важливим є дослідження що спрямовані на виявлення ціннісних орієнтацій сучасної молоді та організації молодіжного дозвілля, проведені такими дослідниками, як В. Вишневський, Л. Гордон, Е. Клопов, В. Лісовський, З. Сікевич та інші [3,4].

Аналіз наукових джерел та інтернет-видань засвідчив, що в психології та педагогіці вже розроблені теоретико-методологічні основи, які можуть бути використані для створення ефективних методик профілактики девіантної поведінки. Однак особливу увагу слід приділити обґрунтуванню педагогічних умов та розробці методик профілактики девіантної поведінки, які базуються на принципах середовищного підходу в рамках простору закладів позашкільної освіти.

Загалом можна зробити висновок, що рівень дослідницької проблеми профілактики девіантної поведінки серед сучасних підлітків не відповідає її теоретичній та практичній значущості.

Проведений нами теоретичний аналіз проблеми і ознайомлення із поточною практикою виховної роботи у закладах позашкільної освіти вказує на потребу проведення подальших напрямів науково-методичних досліджень. Основним має стати розроблення методологічних основ використання потенціалу освітньо-дозвілдової діяльності вихованців для оптимізації соціально-виховного середовища життєдіяльності особистості у закладі позашкільної освіти. Важливим є також добір та обґрунтування активних, дієвих форм і методів профілактичної роботи з молоддю спрямованих на використання мейкерства та освітніх заходів інформативного характеру. Окремо слід вивчити принципи побудови індивідуалізуючих відносин учасників освітнього процесу, враховуючи їх особисті потреби, інтереси, здібності, можливості.

Література:

1. Ворона О. І. Прояви девіантної поведінки у школярів та методи її корекції / О.І. Ворона. *Таврійський вісник освіти*. 2009. № 4. С. 205-210.
2. Погромська Г. І. Девіантна поведінка дітей та підлітків як соціально-педагогічна проблема. *Наукові праці Дон НТУ*. Серія: педагогіка, психологія і соціологія. № 11. 2012. С. 1-5.

3. Превентивне виховання та профілактика шкідливих звичок у позаурочний час: Матеріали Всеукраїнського конкурсу-захисту педагогічних проєктів. *Позакласний час*. 2010. № 2. С. 13-44.

4. Романовська Л. І. Дитячі громадські об'єднання як чинник протидії втягуванню підлітків у неформальні асоціальні угруповання / *Таврійський вісник освіти*. 2010. № 2. С. 119-124.

ЗАСТОСУВАННЯ СТЕМ-ПІДХОДУ У МЕТОДИЦІ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК ЕФЕКТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ КОМПЕТЕНТІСНОГО РОЗВИТКУ ВИХОВАНЦІВ

Заєць Ю. В.,

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
Dryz2010@gmail.com*

Науково-педагогічні дослідження свідчать, що одним із основних завдань сучасної освіти є акцент на розвиток особистості з урахуванням новітніх підходів. Виявлено, що актуальним і відповідним до сучасних вимог методом модернізації змісту та методів навчання вихованців у процесі гурткової роботи закладів позашкільної освіти є STEAM-підхід. Варто зазначити, що разом із терміном «STEAM» у теорії та практиці освіти використовуються також такі поняття, як «STEM» та «STREAM». Крім того, набуло популярності використання термінів «освіта», «навчання», «професії» у поєднанні з терміном «підхід», наприклад: STEM-підхід, STREAM-підхід, STEM-освіта, STEM-навчання як слів-акронімів склад яких визначається значенням початкових літер.

Здійснюючи аналіз наукових джерел та інтернет-видань нами виявлено, що STEM є освітньою інновацією початку XXI століття, яка започаткована у США. В Україні з 2009 року було запущено освітній тренд «Навчати інноваціям» (англ. «Educate to Innovate»), метою якої стало запозичення досвіду Сполучених Штатів Америки як світового лідера в галузі наукових відкриттів і технологічних інновацій. Одночасно було проголошено, що поліпшення освіти засобами STEM-підходу на наступне десятиліття стане національним пріоритетом.

За визначенням О. Биковської, «підхід» є важливою складовою і в системі позашкільної освіти, де використовуються різні підходи» [1]. Науковиця Л. Велитченко підкреслює, що термін «підхід» вживається для позначення «основних положень», вказуючи на універсальну ідею, яка узагальнює суть досліджуваного явища.

Україною визначено впровадження STEM, STEAM та STREAM-освіти на основі системи нормативно-правових актів, які розкривають сутність діяльності освітніх закладів і наукових установ у цьому напрямку [2].

Отже, у відповідності до Концепції природничо-математичної освіти (STEM-освіти) її розвиток може бути забезпечений системою позашкільної освіти на початковому, базовому та профільному рівнях.

У вітчизняній теорії і практиці освіти досить широко розглядаються аспекти STEM-освіти такими науковцями як В. Андрієвська, Я. Биковський, Л. Булавська, І. Василяшко, М. Гаврилюк, М. Еделя, О. Качур, В. Пікалова, Н. Поліхун, І. Сліпухіна, І. Тамкович, І. Чернецький та інші.

У своєму науковому дослідженні ми погоджуємось із думкою О. Качур, яка зазначає, що «STEM-освіту часто називають "навчанням навпаки". Зазвичай у STEM процес відбувається у зворотному порядку: спершу йдуть гра, творення та конструювання механізмів і пристроїв, а вже потім, під час цієї діяльності, відбувається засвоєння теорії та нових знань. Позашкільна освіта у цьому контексті пропонує необмежені можливості, не стримуючи їх рамками навчальних програм, як це буває в школі. Вона дає свободу вибору напрямку, що може призвести до створення або винаходження чогось нового» [3].